

ตอนที่ 1

โรบอานสีเขียว

วิฑูรย์ ลิ้มโชคดี
 ปัฒนการอบอุตสาหกรรรม

ทุกวันนี้ อะไรๆ ก็ต้อง “Green” หรืออิง “กระแสสีเขียว” โดยเฉพาะ “โรงงานสีเขียว” (Green Factory) ในภาคของการผลิต หรือภาคอุตสาหกรรม

“โรงงานสีเขียว” คือ โรงงานอุตสาหกรรมที่ให้ความสำคัญกับ “ธรรมชาติ” หรือ “สิ่งแวดล้อม” มากเท่าๆ กับการให้ความสำคัญในเรื่องของ “การผลิต” หรือ “ผลผลิต” ด้วย

เมื่อดูจากสถิติของกรมโรงงานอุตสาหกรรมแล้ว เรามีโรงงานทั้งหมด (ทั้งโรงงานขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ รวมกัน) มากกว่า 100,000 โรงงาน ในจำนวนนี้เป็นโรงงานที่มีการใช้เครื่องจักรตั้งแต่ 50 แรงม้าขึ้นไป (โรงงานขนาดใหญ่) ประมาณ 60,000 โรงงาน ส่วนโรงงานที่กระบวนการผลิตมีน้ำเสีย อากาศเสีย หรือขยะจะมีประมาณ 10,000 โรงงาน ดังนั้น การที่จะบอกว่ามีจำนวน “โรงงานสีเขียว” ก็มาน้อย จึงไม่ใช่เรื่องที่จะประเมินได้ง่ายๆ เพราะมีปัจจัยมากมายที่บ่งชี้ถึง “ความเป็นสีเขียว” ของโรงงานต่างๆ

แต่ความจริงก็คือ ทุกวันนี้

พวกเราให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้น

เมื่อมองย้อนกลับไปแล้ว จะเห็นว่าสังคมโลกเพิ่งจะตื่นตัวกับเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเมื่อไม่นานมานี้ โดยมีการประชุมหารือกันระหว่างประเทศและกำหนดเป็นข้อกำหนดร่วมกันอย่างเป็นทางการใน Agenda 21 ที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ซึ่งเป็นเรื่องของการพัฒนาบนหลักการของ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) คือให้มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจควบคู่ไปกับพัฒนาการด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย โดยกำหนดแผนการดำเนินการถึงระดับท้องถิ่นเลย ข้อกำหนดนี้ถูกยอมรับจาก 178 ประเทศ เมื่อปี พ.ศ.2535

นอกจากนี้ ภาวะโลกร้อน (Global Warming) ซึ่งเป็นที่ถกเถียงกันอย่างกว้างขวางถึงสาเหตุและแนวโน้มของการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิของโลก จนนำไปสู่ปรากฏการณ์ภูมิอากาศแปรปรวน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมโดยตรง ที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้ทุกคนเกิดความตระหนักถึงภาวะความรับผิดชอบของแต่ละประเทศและระดับบุคคลมากยิ่งขึ้น

โรงงานอุตสาหกรรมเองก็เริ่มตื่นตัวและมีบทบาทมากขึ้นเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงโรงงานอุตสาหกรรมให้เป็นสีเขียว และมุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน

แต่เนื่องจากคำนิยามของ “สีเขียว” (Green) ไม่ชัดเจน หลาย

โรงงานจึงถือโอกาสใช้ “กระแสสีเขียว” ในการสร้างภาพลักษณ์ของตนเองไปพร้อมกันด้วยเลย เช่น การปลูกป่า การทำฝายชะลอน้ำ การฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรม ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมเลย

ดังนั้น การที่จะเป็น “โรงงานสีเขียว” อย่างแท้จริง จึงต้องมาพิจารณาถึง “ผลกระทบ” ที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงานและหาแนวทางที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้ผลกระทบนั้นน้อยลง เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดปริมาณการใช้พลังงานและวัสดุดิบ การใช้พลังงานทางเลือก ได้แก่ พลังลม หรือพลังแสงอาทิตย์ การปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี เช่น การติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มเติม การลดปริมาณของเสียและการหมุนเวียนทรัพยากร โดยการใช้ซ้ำ (Reuse) การแปรใช้ใหม่ (Recycle) และการนำกลับคืนใหม่ (Recovery) เช่น การหมุนเวียนน้ำ การใช้ภาชนะบรรจุซ้ำ การใช้ของเสียเป็นวัตถุดิบทดแทน การสกัดโลหะ หรือวัสดุจากของเสีย การทำปุ๋ย การทำเชื้อเพลิงทดแทน การผลิตไฟฟ้า หรือไอน้ำจากก๊าซชีวภาพ การปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ เช่น อุปกรณ์ประหยัดไฟ รถพลังไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์ประสิทธิภาพสูง แต่อย่างไรก็ดีการพัฒนาสู่ความเป็นสีเขียวก็มีข้อจำกัดอยู่หลายอย่าง

นอกจากนี้ โรงงานสีเขียวก็ต้องให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ หรือสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน โดยการปลูกต้นไม้ การตกแต่งอาคารทั้งภายในและภายนอก การปรับปรุงกระบวนการผลิตให้เกิดปัญหามลพิษน้อยลง เกิดน้ำเสียน้อยลง เกิดเขม่าควันหรือฝุ่นละอองน้อยลง เกิดขยะน้อยลง เป็นต้น

พร้อมๆ กันนั้น โรงงานสีเขียวก็ต้องประกอบกิจการโดยไม่สร้างปัญหาเดือดร้อนรำคาญให้แก่ชาวบ้าน หรือชุมชนใกล้เคียงและต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนโดยรอบมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ต้องรับฟังความคิดเห็น ต้องเปิดเผยข้อมูลให้เห็น หรือให้ตรวจสอบได้เสมอ เป็นต้น

ทั้งหมดทั้งปวงนี้ จึงจะเป็นรูปเป็นร่างของ “โรงงานสีเขียว” ที่พึงปรารถนาของชุมชนและสังคม เพราะทุกฝ่ายอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและเป็นประโยชน์ต่อกันด้วย

เรื่องนี้ ถ้าจะให้ง่ายก็คงต้องใช้ CSR เป็นบันไดก้าวขึ้นสู่ “โรงงานสีเขียว” ครับผม!

อ่านต่อฉบับหน้า